

Για την παραβολή του καλού σαμαρείτη ή του ανθρώπου πού έπεσε στους ληστές

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ένας σαφής διαχωρισμός της ανατολικής με την δυτική απεικόνιση της παραβολής του καλού σαμαρείτη και αναλυτική πνευματική διάσταση της περικοπής του ευαγγελίου, από τον θεολόγο και ιερέα π.Παντελεήμωνα Κρούσκο. Την ευχή του νά'χουμε.

Για την παραβολή του καλού σαμαρείτη
ή του ανθρώπου πού έπεσε στους ληστές

Γράφει ο θεολόγος π.Παντελεήμων Κρούσκος

Η περίφημη παραβολή του καλού σαμαρείτη ή όπως ευρίσκεται στα καθ' ημάς κείμενα η παραβολή για τον άνθρωπο πού περιέπεσε στους ληστές, έχει εμπνεύσει παγκοσμίως και διαχρονικά, όλα τα ανθρωπιστικά και ακτιβιστικά κινήματα, θρησκευτικού και μη χαρακτήρα. Ακόμα και σήμερα ο άνθρωπος της εθελοντικής προσφοράς και δράσης ονομάζεται καλός σαμαρείτης.

Ωστόσο, το νόημα της παραβολής ξεφεύγει πιστεύω από το απλό ανθρώπινο νόημα

της ανθρώπινης προσφοράς και δράσης, είναι βαθύτερο και πνευματικό. Παλιότερα επισημάναμε τις διαφορές στην δυτική και ανατολική εικονογράφηση του θέματος.

Στην Δύση εικονογραφημένος περιπεσών είναι ο ίδιος ο Χριστός και καλός σαμαρείτης ο άνθρωπος. Είναι σαφής ο συμβολισμός. Ο περιθάλπων τον αδελφό του, περιθάλπει καθηκοντικά τον ίδιο τον Θεό, όπως θα έκανε κάθε τίμιος και αξιοσέβαστος χριστιανός.

Στην ανατολή σαμαρείτης είναι ο Χριστός και περιπεσών ο άνθρωπος. Η διάσταση είναι μυστηριακή. Ο Χριστός κατερχόμενος με όχημα την ανθρώπινη φύση επιχέει έλαιον και οίνον στον πληγωμένο άνθρωπο στο πανδοχείο της Εκκλησίας. Δεν επιχρωματίζεται διόλου η σκηνή με εξιδανικεύσεις για τον άνθρωπο και παρεξηγήσεις για την τελειωτική και υπέρτερη δύναμη και ευχέρεια του Θεού. Η παραβολή είναι θεοκεντρική.

Τέλος, δηλαδή σκοπός της παραβολής δεν είναι η απλή αγάπη προς τον πλησίον με καθηκοντική δράση, έστω και με γνήσια αυταπάρνηση, αλλά η καθομοίωση μας με τον Θεό τον ίδιο.

Ο Χριστός παρακινώντας τον νομικό να πάει και να κάνει στον πλησίον του, ότι έκανε ο καλός σαμαρείτης για τον ιουδαίο τραυματία, τον προσκάλεσε στην ομοίωση, στην μίμηση δηλαδή του ιδίου του Θεού. Του υπέδειξε να γίνει τόσο σπλαχνικός προς τους άλλους, όσο σπλαχνικός είναι ο ίδιος ο Θεός προς το ανθρώπινο γένος, προς κάθε άνθρωπο ξεχωριστά. Να γίνει Θεός για τον αδελφό του.

Η ουμανιστική ερμηνεία της παραβολής θέλει τον άνθρωπο αγαπώντας και προσφερόμενο μέσα από κάποιους κανόνες, κάποια καθήκοντα συμπεριφοράς με κέντρο όχι την καθομοίωση αλλά το αντικείμενο, τον άνθρωπο. Θέλει έναν άνθρωπο αυτοθεούμενο μέσα στην τεράστια καλωσύνη του. Αυτοδύναμο και αυτάγαθο.

Η αγάπη είναι γνώρισμα ανωτέρου ανθρώπου και όχι μίμηση Θεού. Η εποχή μας θέλει τον άνθρωπο κέντρο των γεγονότων και απεξαρτημένο από τον θεϊκό του προορισμό.

Αυτήν την άποψη για τον καλό σαμαρείτη την μοιράστηκα με έναν θεολόγο και την βρήκε σκανδαλιστική. Είναι τρομερό πώς η ηθικολογία έχει επικρατήσει στην χριστιανική μας αγάπη και θεώρηση. Ξερό επιδεικτικό ακτιβιστικό αυτοδικαιωτικό καθήκον. Χωρίς μυστηριακό ή πνευματικό μανδύα. Ένας αγέλαστος και φαρισαϊκός επιδεικτισμός. Μια στάση ζωής. Ζωής αυτοερωτισμού.

Ταπεινά φρονώ όμως πώς δεν καταθέτω καμία δική μου άποψη. Αναπαράγω απλά την πατερική ερμηνεία της καθ' ημάς ανατολής.

Η αγάπη να μην είναι συναίσθημα και χρέος. Αλλά εσωτερική πυρκαγιά πού να εμπνέεται, να δυναμώνει και να σαρώνει με κινητήρια δύναμη την αγάπη προς τον Θεό και τον διακαή πόθο για κοινωνία μαζί Του. Η αγάπη να είναι καθρέφτισμα της αγάπης του Θεού!

π.Παντελεήμων Κρούσκος 9-11-2013

Ας διαβάσουμε κι ένα ακόμη κείμενο του π.Παντελεήμονα που μας μιλά ακόμη πιο αναλυτικά για την Παραβολή του Καλού Σαμαρείτη. Κυριακή Η' Λουκά (Λουκ. 10,25-37)

Η παραβολή πού θα διαβαστεί την Κυριακή και συνηθίσαμε να την ονομάζουμε- και πολύ καλώς βέβαια- παραβολή του Καλού Σαμαρείτη, μας προβάλλει την αδιάκριτη έως τέλους και έμπρακτη αγάπη πού οφείλουμε στον πλησίον, τον οποιοδήποτε συνάνθρωπο και συνάδελφό μας, οποιασδήποτε τάξεως, συγγένειας, φυλής ή θρησκείας.

Η αδιάκριτη λοιπόν αυτή και έμπρακτη αγάπη δηλώνεται περίτρανα με την πράξη

του Σαμαρείτη, ο οποίος σπλαγχνίστηκε τον φυσικό εχθρό του, έναν ταξιδιώτη Ιουδαίο που περιέπεσε σε χέρια ληστών, τον περιέθαλψε, μερίμνησε γι'αυτόν και στάθηκε περισσότερο από αδελφός και πατέρας του.

Μάλιστα, η πράξη αυτή αγάπης, αγάπης έμπρακτης και όχι ανούσιας και θεωρητικής μοιάζει λαμπρότερη και ουσιαστικότερη, δραματικότερη και πλέον υπέροχη, αν λάβουμε υπ' όψιν μας πως απ'τον ίδιο εκείνο δρόμο πέρασαν δύο εκπρόσωποι της μωσαϊκής θρησκείας, ένας ιερέας και ένας λεβίτης και αδιαφόρησαν για το καταπληγμένο εκείνο πλάσμα.

Επικρατεί, λοιπόν η άποψη -και επαναλαμβάνω καλώς επικρατεί- αφού μάλιστα έχουμε και την προτροπή του Κυρίου: «πορεύου καί συ, ποίει ομοίως», ότι κέντρο και δίδαγμα αυτής της παραβολής είναι να γίνουμε και εμείς καλοί σαμαρείτες, να βαστάζουμε τα βάρη των άλλων, να περιθάλπτουμε τους ενδεείς, τους φτωχούς, τους αρρώστους, τους γυμνούς, τους τεθλιμμένους, τους προβληματισμένους, τους ξένους, τους ίδιους τους εχθρούς μας, στο πληγμένο πρόσωπο των οποίων πρέπει να βλέπουμε αυτόν τον ίδιο τον εαυτό μας, μα βαθύτερα και ουσιαστικότερα τον Αρχηγό της Αγάπης, τον ίδιο τον Κύριο μας!

Η ίδια η Εκκλησία προσφέρει και προσφέρεται σε μια φιλανθρωπική -όπως την λέμε- διακονία και αλληλεγγύη προς τον πάσχοντα. Βέβαια, υπάρχουν πολλοί «σαμαρείτες» στις μέρες μας, μέρες προβληματισμών, κρίσεως, δυστυχίας και ανάγκης, εξωεκκλησιαστικοί ή ενδοεκκλησιαστικοί, άνθρωποι ανιδιοτελούς αγάπης ή και συμφέροντος.

Ο «σαμαρειτισμός» δεν γίνεται πάντα με ανιδιοτέλεια, ούτε στα πλαίσια της αληθινής αγάπης. Αυτό σαν αποτέλεσμα μπορεί να είναι σχετικής και περιορισμένης σημασίας, όμως βλέπουμε πώς έχουμε γεμίσει με «καλούς σαμαρείτες», αυτόκλητους σωτήρες, συχνά εξωεκκλησιαστικούς, αλλά διακρίνουμε και μέσα στην Εκκλησία περιπτώσεις συμφέροντος, υποκρισίας και αυτοπροβολής στην προσφορά και την διακονία, από κληρικούς και συχνότερα λαϊκούς.

Σ' έναν κόσμο λοιπόν, «καλών σαμαρειτών», πολλές φορές «σαμαρειτών» με ηθικιστικά προτεσταντικές προδιαγραφές ή στείρου αγαπισμού χωρίς ουσία, η Εκκλησία μας καλεί παράλληλα με την ταύτιση μας με τον καλό σαμαρείτη που εξεπλήρωσε το μεγάλο χρέος -να το πούμε έτσι συμβατικώς- να βάλουμε ΚΥΡΙΩΣ τον εαυτό μας στην θέση όχι μόνο του σαμαρείτου, όχι μόνο των αναισθητων ιερωμένων προς παραδειγματισμόν, αλλά στην θέση του «περιπεσόντος εις τους ληστές», καταπληγμένου ανθρώπου. Γιατί. άλλωστε στην δική μας παράδοση η παραβολή αυτή είναι μυσταγωγική, είναι θεολογική και έτσι ονομάζεται

«παραβολή του περιπεσόντος εις τους ληστές».

Κέντρο της πατερικής ερμηνείας είναι αυτός ο «περιπεσών εις τους ληστές», ο καταπληγμένος άνθρωπος της πτώσης και της αμαρτίας!

Στο ★ευαγγέλιο λοιπόν τούτο τονίζεται η πραγματικότητα του δράματος της ανθρώπινης ψυχής. Μιας ψυχής καταπληγμένης και μισοπεθαμένης από την αμαρτία. Δαρμένης και ξεσκισμένης από τους λογισμούς και τα πάθη. Μιας ψυχής που απώλεσε το βασιλικό της ρούχο, φεύγοντας από την Ιερουσαλήμ της ιερατικής χάρης και πηγαίνοντας στην Ιεριχώ της τρυφής και της αμαρτίας και τώρα κατάκειται στο δρόμο ενός επίγειου άδη. Βλέπει δεξιά και αριστερά, «φωνάζει τον ιερέα», «προσκαλεί τον λευίτη», δηλαδή τους προφήτες και φιλοσόφους του αιώνα τούτου, ζητά βοηθό και αναστηλωτή, ζητά γιατρό και φίλο και δεν βρίσκει ανταπόκριση.

Όπου από τον δρόμο εκείνο της ζωής της περνά ο μεγάλος φίλος και ο αληθινός γιατρός, ο καλός αυτός αδελφός της, ο Χριστός, ο ξένος και εσταυρωμένος, ο μισητός των ανθρώπων, Εκείνος που σαρκώθηκε γι' αυτούς. Τα γιατρικά Του είναι το «έλαιον» και ο «οίνος» δηλ. τα δύο μεγάλα μυστήρια του βαπτίσματος και της Κοινωνίας. Παίρνει στην αγκαλιά Του τον αμαρτωλό και τον βάζει στο όχημα Του δηλ. την προσληφθείσα ανθρώπινη φύση Του και τον φροντίζει. Τον οδηγεί στο πανδοχείο της Εκκλησίας και εγχειρίζει δυό τάλαντα: την Παλαιά και Καινή Διαθήκη στον πανδοχέα ιερέα φροντίζοντας για την περίθαλψη του για της οποίας την αποτελεσματικότητα θα αποφανθεί όταν ξανάρθει στη γη.

Σ' αυτόν τον κόσμο λοιπόν, αδελφοί, παράλληλα με τα έργα αγάπης μας, αγάπης ουσιαστικής και θυσιαστικής, ας σκεφτούμε πώς δεν έχουμε δική μας χάρη και δύναμη. Η χάρη μας δόθηκε από τον Χριστό, αυτός είναι ο αναστηλωτής και μεταμορφωτής μας και η Εκκλησία ο φυσικός και πνευματικός χώρος της ανάστασης, της ανασυγκρότησης, της γιατρειάς μας. Ας μην πούμε ότι προσφέραμε. Εκείνος μας προσεφέρθη, εκείνος προσφέρθηκε για μας!

Πριν, λοιπόν πέσουμε στην παγίδα της αυτοδικαίωσης και θαρρήσουμε πώς κάτι κάναμε και εμείς ως αυτόφωτοι, υπεύθυνοι καλοί σαμαρείτες, ας σκεφτούμε πρώτον πώς εκάναμε το μεγάλο Καθήκον προς τον Εσταυρωμένο Κύριο και δεύτερον και ουσιαστικό πώς η ψυχή μας αυτόνομα αγαπητική δεν μπορεί να υπάρξει.

Για να είναι τέλεια η προσφορά, η διακονία μας, η κοινωνία μας με τον Συναδελφό πλησίον, πρέπει πρώτα εμείς να φροντίσουμε την πληγωμένη μας ψυχή στο Ιατρείο της Εκκλησίας, πρέπει κυρίως να κατανοήσουμε πώς είμαστε πρώτα απ' όλα

εκκλησιαστικοί, κοινωνικοί του Χριστού άνθρωποι!

π.Παντελεήμων Κρούσκος

★ Ἡ παραβολὴ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου – Κατὰ Λουκάν (ι' 25-37)

Πρωτότυπο κείμενο

25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

26 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν·

28 εἶπε δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήσῃ.

29 Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον;

30 Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχά, καὶ λησταῖς περιέπεσεν· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα.

31 Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν.

32 Ὅμοίως δὲ καὶ Λευΐτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε.

33 Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη,

34 καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ·

35 καὶ ἐπὶ τὴν αὖριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι.

36 Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς;

37 Ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

Μετάφραση

25 Ἐνας νομικὸς ἐσηκώθηκε μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν πειράξῃ καὶ τοῦ εἶπε, «Διδάσκαλε, τί νὰ κάνω διὰ νὰ κληρονομήσω ζωὴν αἰώνιον;».

26 Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε, «Εἰς τὸν νόμον τί εἶναι γραμμένον; Τί διαβάζεις;».

27 Ἐκεῖνος ἀπεκρίθη, «Νὰ ἀγαπήσῃς Κύριον τὸν Θεόν σου μὲ ὅλην τὴν καρδιά σου καὶ μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν σου καὶ μὲ ὅλην τὴν δύναμίν σου καὶ μὲ ὅλην τὴν διάνοιάν σου καὶ τὸν πλησίον σου ὅπως τὸν ἑαυτὸν σου».

28 «Ὅρθα ἀποκρίθηκες», εἶπε ὁ Ἰησοῦς, «κάνε αὐτὸ καὶ θὰ ζήσης».

29 Ἐκεῖνος ὅμως ἤθελε νὰ δικαιώσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ εἶπε εἰς τὸν Ἰησοῦν, «Καὶ ποῖος εἶναι ὁ πλησίον μου;».

30 Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησε, «Κάποιος κατέβαινε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν Ἱεριχὼ καὶ ἔπεσε σὲ ληστὰς, οἱ ὅποιοι ἀφοῦ τὸν ἔγδυσαν καὶ τὸν ἐτραυμάτισαν, ἔφυγαν καὶ τὸν ἄφησαν μισοπεθαμένον.

31 Κατὰ σύμπτωσιν ἓνας ἱερεὺς κατέβαινε εἰς τὸν δρόμον ἐκεῖνον ἀλλ' ὅταν τὸν εἶδε, ἐπέρασε ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος.

32 Ὅμοίως καὶ ἓνας Λευίτης, ὅταν ἔφθασε εἰς τὸν τόπον καὶ τὸν εἶδε, ἐπέρασε ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος.

33 Ἐνας ὅμως Σαμαρεῖτης, ἐνῶ ἐβάδιζε, ἔφθασε κοντά του καὶ ὅταν τὸν εἶδε, τὸν σπλαγχνίσθηκε.

34 Τὸν ἐπλησίασε, ἔδεσε τὰ τραύματά του, ἀφοῦ τὰ ἄλειψε μὲ λάδι καὶ κρασί, τὸν ἀνέβασε εἰς τὸ δικό του ζῶον καὶ τὸν ἔφερε εἰς ἓνα ξενοδοχεῖο καὶ τὸν περιποιήθηκε.

35 Ὅταν ἔφυγε, τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ἔβγαλε δύο δηνάρια καὶ τὰ ἔδωκε εἰς τὸν ξενοδόχον καὶ τοῦ εἶπε, «Περιποιήσου τον καὶ ὅ,τι δῆποτε δαπανήσης ἐπὶ πλέον, ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ ἀποδώσω ὅταν ἐπιστρέψω».

36 Ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς ποῖος σοῦ φαίνεται ὅτι ἔγινε πλησίον εἰς ἐκεῖνον ποὺ ἔπεσε εἰς τοὺς ληστάς;».

37 Ἐκεῖνος δὲ εἶπε, «Αὐτὸς ποὺ τοῦ ἔδειξε τὴν εὐσπλαγχνίαν». Καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ εἶπε, «Πήγαινε καὶ κάνε καὶ σὺ τὸ ἴδιο».

Πηγή: [Σοφία Ντρέκου/Αέναη επ'Ανάσταση](#)